

Nieuw voor Groningen: Koningseider

Martin Olthoff

De tweede helft van januari 2007 was ik vrij. Ik veranderde van baan en trakteeerde mijzelf op twee weken vakantie. Die tweede helft van januari stond in het teken van veel wind en ook veel regen.

Op 29 januari besloot ik naar de Eemshaven te gaan om zeetrek te tellen. Het waaide al een paar dagen stevig uit west tot noordwestelijke richting (W tot NW 6-8), maar het regende ook veel zodat het zeetrek tellen op die dagen niet veel zin had. De verwachtingen voor 29 januari waren beter: NW 6 en droog met opklaringen.

Voor zeetrek tellen in de Eemshaven zit ik meestal op de westelijke hoek van het west-terrein bij de meest noordwestelijke windmolen, zo ook nu. Je zit hier beschermt en volledig uit de wind, zodat je comfortabel kunt tellen.

De zeetrek was redelijk: er vlogen een IJsdruiker *Gavia immer* en enkele Roodkeel-duikers *G. stellata* langs, en er vlogen veel Eiders *Somateria mollissima*.

Na bijna een uur viel tijdens het scannen mijn oog op een kleine gedrongen eend die vanuit het oosten langzaam mijn kant op kwam vliegen. Ik had de vogel goed in beeld, maar ik kon er eigenlijk niks van maken. Kleiner dan een Eider in ieder geval en met een snellere vleugelslag. Het duurde voor mijn gevoel lang voordat de vogel eindelijk dichterbij kwam. Pas toen de vogel nog maar een klein stukje rechts van mij was, zag ik dat het om een mannetje Koningseider *S. spectabilis* ging! Toen kon ik de witte ovale vlekken in de zwarte bovenvleugel goed zien, ook de rare ronde kop en de witte ovale vlekken die tot op de rug doorlopen waren goed te zien. De vogel vloog zo dichtbij dat ik de dunne donkere dwarsbandering in de witte vlekken op de rug kon zien. De

vogel vloog door naar het westen en terwijl ik de vogel nakeek, kon ik nog heel lang de ronde witte vlekken op de anaalstreek zien. Deze 'spiegels' waren, toen de vogel al een heel stuk verder gevlogen was, nog steeds te zien.

In de auto heb ik altijd een paar vogelboeken en tijdschriften liggen, op deze dag bijvoorbeeld de 'Lajo' (Jonsson 1993). Toen ik het plaatje in de 'Lajo' bekeek, zag ik dat de afgebeelde Koningseider in vlucht niet helemaal overeenkwam met wat ik had gezien. Er stond maar één witte inkeping in, in de overigens zwarte rug, terwijl ik toch duidelijk twee ovale inkepingen in het zwart op de rug had gezien. Toen ik thuis de *Collins Birdguide* (Svensson et al. 1999) raadpleegde, zag ik dat de daar afgebeelde Koningseider in vlucht wel overeenkwam met wat ik had gezien. Het plaatje in de 'Lajo' klopt dus gewoon niet!

Ik had al wel eens eerder Koningseiders gezien, maar nog nooit in vlucht.

Beschrijving

Grootte en bouw

De vogel vloog alleen, maar was toch redelijk te vergelijken met drie Eiders die een stukje verder op zee vlogen, soms in hetzelfde telescoopbeeld. Gedrongen bouw met kortere nek, rondere kop en iets kortere vleugels, waardoor vooral minder log en zwaar vliegend, bijna 'on-eiders'. De vlucht was lichter dan die van een Eider met een iets snellere vleugelslag.

Verenkleed

Kop: grijsig blauw of blauwachtig grijs.
Wang licht grijsig.

Nek en borst: wit, geen zeemkleur gezien. Bovendelen: rug zwart met aan de halskant twee grote witte veervormige (ovale) inkepingen in de zwarte rug. Deze inkepingen hadden een fijne donkere (zwarte) dwarsbandering.

Bovenvleugels: zwart met witte diagonale grote witte vlek op de armpennen. De vlek raakte de vleugelranden niet en was dus zwart omzoomd en raakte ook de romp niet. Aan de rompkant nog wat donkere vlekjes/veertjes in witte ovale vlekken aanwezig, duidend op een bijna adult kleed.

Onderdelen: buik zwart met scherpe rechte scheiding tussen het wit van de nek en het zwart van de borst. Aan het achtereind van de flanken, op de anaalstreek, aan iedere zijde een opvallende grote ronde/ovale witte vlek, geheel omzoomd door zwart.

Naakte delen

Snavel niet goed gezien, in ieder geval geen knobbel gezien. Poten niet gezien.

Determinatie

Bovenstaande beschrijving wijst onmiskenbaar op een mannetje Koningseider. De zwarte veertjes in de witte vlekken van de vleugels en de koptekening wijzen op een jonge vogel. De overige kleedkenmerken passen op een adulte vogel. De vogel van de Eemshaven was dus een vrijwel adult exemplaar.

Verspreiding en voorkomen

De Koningseider is in West-Europa en Nederland een zeldzame verschijning. De soort broedt in het noorden van Alaska, Noord-Canada, Groenland, Spitsbergen en arctisch Rusland tot aan de Beringzee. Koningseiders worden 's winters gezien in Noord-Noorwegen en IJsland (jaarlijks). In de Oostzee is het een zeldzame overwinteraar (Ogilvie & Young 1998).

In de winter van 2006/2007 zaten er vijf verschillende Koningseiders in Denemarken, ook aan de westkust. Het zou een van deze exemplaren kunnen zijn, maar natuurlijk ook heel goed een andere vogel die door het slechte weer naar de Nederlandse kust is gedreven.

Dit is het dertiende geval voor Nederland en de eerste voor de provincie Groningen.

Literatuur

Jonsson, L. 1993. *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*. Stockholm. Wahlstrom & Widstrand.

Ogilvie, M. & S. Young 1998. *Photografic handbook of the wildfowl of the world*. New Holland Publishers. London.

Svensson, L., P.J. Grant, K. Mullarney & D. Zetterström 1999. *Collins bird guide*. London.

Website: www.waarneming.nl.

